

PSM, EU i Els Verds cerquen el seu futur

Els tres partits més damnificats pels resultats de l'any electoral recentment acabat han obert processos per definir el seu futur.

El panorama els mena a prendre una decisió de profundes conseqüències:

o unir forces
o competir a mort,
perquè tot indica que el 2007 no hi haurà prou vots per a tots.

Els partits balears a l'esquerra del PSOE comencen a cercar el seu futur. No ho tenen fàcil: els resultats del cicle electoral recentment tancat (municipals i autonòmiques de 2003, generals i europees de 2004) són tan dolents que tot camí està hipotecat. Ningú no té clar què farà. Excepte una cosa, en paraules del dirigent d'EU Miquel Rosselló, que es pot aplicar a tots: "Si no ens movem, desapareixem." No és la mateixa situació la que pateixen PSM, EU i Els Verds. Però en termes generals s'assemblen molt. Mai com ara s'havien trobat immersos en una realitat tan adversa. Enmig d'un bipartidisme rampant, cada cop més aclaparador, totes les opcions estratègiques que han intentat des de 1995 han acabat fracassant. Aquell any, en fa nou, va ser el punt d'inflexió: el modest èxit que van obtenir pareixia obrir-los les portes a un futur esplendorós. Ben al contrari, era l'inici d'un camí ple d'espines i amb una minva de vots progressivament més intensa. Fins al pou de les passades eleccions europees, en què assoliren nivells purament testimonials.

Bipartidisme. El saldo del cicle electoral que acaba de tancar és tan rotund com greu. La força conjunta dels tres partits és difícil de valorar, ja que no s'han presentat amb la mateixa formació en cada convocatòria i en cada circumscripció. Per tant, cal veure-la en cada illa. A Formentera, el PSOE va guanyar el passat 13 de juny, tot i que l'any 2003 va ser el PP el que s'emportà l'únic dipu-

tat insular. A la més petita de les illes és impossible treure'n conclusions. El cens és tan reduït (no arriba a 3.000 votants) que, per exemple, ni tan sols s'hi fan enquestes. El vot s'executa per raons tan directament socials i familiars que el sentit general canvia amb molta rapidesa. El 1999 va guanyar la Coordinadora d'Organitzacions Progressistes per prop de 600 sufragis. Al cap de quatre anys, però, perderen per uns 380. Tant en les generals com en les europees l'opció progressista ha estat el PSOE, que ha resultat vencedora. No hi ha, per tant, cap dels tres partits a l'esquerra dels socialistes.

A Eivissa es manté, tot i que sense aclarir el seu futur, el Pacte Progressista, amb cinc diputats: quatre del PSOE i un d'EU. Per la seva banda, Els Verds, que tenien un escó des de 1995, el perderen l'any passat quan van caure fins al 3,3% dels vots. En les generals donaren suport a la coalició Progressistes i en les europees de juny no es presentaren. Si el Pacte, tal com tot apunta de moment —el PSOE no mostra cap intenció de buscar aliances, més aviat al contrari—, acaba desfent-se, la situació quedarà condemnada a un bipartidisme absolut. Això, a efectes matemàtics, vol dir que o hi ha una diferència entre els dos grans igual o superior al 10% o l'empat en escons està servit (i desequilibra el de Formentera en el Consell Insular de les dues illes). Alhora, només deixa esclatxa a un tercer si aquest puja molt a costa del seu fronterer ideològic. És el que passà el 1995: Els Verds obtingueren escó perquè el

Mateu Morro, després de disset anys, ha deixat la secretaria general del PSM; de fet, ha dimitit tota la comissió executiva. Margalida Rosselló vol que Els Verds no pactin amb ningú.

PSOE baixà i el PP guanyà clarament. Per tant, si el 2007 no hi ha Pacte, què passaria amb el diputat d'EU eivissenc? El més probable és que desaparegués en benefici del PP o del PSOE.

A Menorca, tradicionalment, EU i PSM mantenien relacions cordialment enemistades. Tots dos formaven part de l'Entesa de l'Esquerra de Menorca (dos diputats) que s'aliava amb el PSOE. Fins que es trencà. Tant el 1995 com el 1999 ambdues formacions mantingueren per separat un escó cadascuna. La ferotge lluita entre elles, així com amb Els Verds, que per primer cop l'any passat es presentaven a l'illa, se saldà el 2003 amb la desaparició d'EU, el fracàs ecologista i la consolidació del diputat del PSM. L'escó perdut anà a mans del PSOE. El 2007, si no hi hagués pacte a l'esquerra del PSOE, és molt improbable que ni EU ni Els Verds aconseguixin escó. De fet, només el del PSM sembla segur. El PP, que va guanyar en vots en les autonòmiques, perdé en les generals i recuperarà la primera posició en les europees, i podria fàcilment sortir beneficiat de la divisió a l'esquerra del PSOE.

A Mallorca, l'any 1995, EU i Els Verds feren coalició. Aconseguiren dos escons. Per primera vegada en la història autonòmica obtingueren representació: dos diputats, que han revalidat fins ara, tot i que ho

han fet amb un nombre de vots decreixent i tan perillosament minvant que l'any passat es va quedar a la vora de l'abisme: un 5,5%. El PSM, per la seva banda, que el 1995 arribà al cim de la seva evolució electoral amb un 13,5% i cinc escons, baixà el 1999 mig punt, de manera que va perdre un diputat, i el 2003 va caure encara més, fins al 9%, de manera que perdé un altre escó. Com que la coalició entre EU i Verds està fàcticament trencada, si les tres forces es presentassin per separat d'aquí a tres anys és gairebé segur que disminuirien els cinc escons actuals que mantenen en conjunt. Perquè, d'una banda, no fa cara que ni Els Verds (històricament entorn d'un 3%) ni EU (per l'estil) puguin aconseguir representació per separat (el mínim és el 5%), i, de l'altra, l'evolució electoral del PSM és perillosament declinant. En les dues darreres eleccions ha perdut cada cop un escó, de manera que, si manté la tendència, és molt improbable que no perdi algun diputat més. El que aquests tres en conjunt perdessin de representació, si més no en part, aniria a parar, per la llei d'Hondt, a la primera força, que sempre ha estat el PP. Això significa, doncs, que els conservadors tendrien la majoria absoluta en el Consell de Mallorca (d'ençà el 1995 es queden a un sol escó de diferència) i, per la importància numèrica dels es-

cons mallorquins (33 de 59) en el Parlament balear, amb tota probabilitat també en el conjunt balear.

Els índexs globals balears mostren la decadència del vot d'aquestes forces en el cicle electoral que s'acaba de tancar. El PSM va obtenir un 8% a les autonòmiques i un 3,6% a les europees, EU - Els Verds, un 4,9% i el passat dia 13 només EU (els ecologistes no es presentaren), un 2,3%. En les generals, els tres partits (amb ERC) formaren la coalició Progressistes per Balears, que es va quedar en el 8,5%. Tot i la dificultat d'unir tan diverses forces, el resum quantitatiu conjunt de PSM - EU - Els Verds seria el següent: entorn del 12% el 2003, el 8,5% en les generals i el 5,9% en les europees.

Reaccions orgàniques. Davant dels successius fracassos electorals, les reaccions finalment han esclatat. Tal com informava aquest setmanari la setmana anterior, cada formació ha posat en marxa processos de canvi d'abast considerable.

En el PSM va dimitir en bloc la comissió executiva. Per a aquesta mateixa setmana hi ha convocada una assemblea de militants per elegir la comissió gestora que dirigirà el partit fins al congrés, que es convocarà cap a l'octubre o el novembre. Només una vegada en la seva història, l'any

1996, el PSM havia recorregut a l'extraordinària mesura de convocar assemblea, dada interessant perquè dona idea de la importància del moment que viu el PSM. La situació interna és definida per la diferència entre el grup que es denomina "renovador" i els coneguts mediàticament com "oficialistes". A més, podria –en el moment de tancar aquesta edició informacions de premsa ho donaven per fet– sorgir una mena de tercera opció entre els uns i els altres, i fins i tot no es descartava que en pogués sortir una altra de radicalment crítica. Les diferències són sobretot d'estratègia i organització. També, tot i que es nega, hi ha implícita una certa divergència d'orientació ideològica: els oficialistes intentarien optar per l'enfortiment del segell esquerrà, mentre que, difusament, els renovadors podrien optar pel segell nacionalista. En qualsevol cas, guanyi qui guanyi el congrés, i tant si hi ha confrontació com si al final es produeix un acord de mínims per evitar dues o més llistes diferents, la nova direcció haurà d'afrontar el repte de tractar la qüestió més important. Anar sols a les eleccions de 2007 o en coalició? Està clar que el PSM, a diferència d'EU i Els Verds, té encara un coixí de vots que li permet pensar que no està en perill de desaparició i que, per això, té marge per anar en solitari. Però les europees també han detectat un fenomen nou, al qual haurà de fer front: la irrupció d'ERC. És cert que els independentistes han aconseguit un nivell de vot (2,9%) que no els permet pensar, per si sols, d'obtenir representació, ja que els situa en els marges tradicionals en què es movien EU i Els Verds quan anaven per separat i que mai (1983, 1987 i 1991) els permeté representació. Ara bé, també és ver que els vots d'ERC provenen d'un àmbit ideològic molt semblant, o igual, al del PSM. Una pèrdua per aquest costat, més els vots que li xucla el PSOE en nom del bipartidisme, sumat als vots que rep EU –que li guanya en municipis importants (els quatre de la badia de Palma, que representen gairebé el 70% del cens de Mallorca)– presenta un panorama complicat per al PSM, si és que vol anar sol als comicis de 2007. I encara més si es considera la lluita que manté amb l'altre grup nacionalista, UM.

EU espera la decisió del PSM amb moltes ganes. En efecte, la direcció d'aquesta

Bernat Joan I Mari, natural d'Eivissa, era el cap de llista d'ERC en les darreres eleccions europees. El seu partit ha penetrat en les Illes, però encara haurà de créixer més per tenir-hi representació.

formació ja ha decidit avançar el procés de refundació. És a dir, la creació d'Iniciativa per Balears. Ja està clar que ha contactat amb bona part dels militants d'Els Verds sensibles a aquesta estratègia conjunta, i que hi ha una sintonia absoluta. De fet, dos ecologistes importants participaren en la passada campanya electoral d'EU: Nicolau Barceló, exdirector general de la Conselleria de Medi Ambient amb el Pacte de Progrés, i Josep R. Balanzat, el primer diputat d'Els Verds, el 1995, per Eivissa.

D'altra banda, el líder del sector d'Els Verds mallorquins que també es mostra partidari de la convergència, Miquel Àngel Llauger, demanà públicament el vot per a EU. La posició del sector majoritari, encapçalat per la diputada i exconsellera de Medi Ambient Margalida Rosselló, és mantenir les sigles i cercar la unió estratègica amb el Partit Verds espanyol i europeu. Els dos sectors tenen forces pràcticament equilibrades, però sempre guanya els congressos el grup de Rosselló per molt pocs vots de diferència. La situació actual és, certament, gairebé de ruptura. Amb aquest grup ecolo-

gista, més independents i altres aportacions, EU provarà de crear la futura Iniciativa. Els terminis d'execució de l'operació –tal com ha explicat la direcció a aquest setmanari– s'exhaureixen la pròxima primavera. Aleshores volen tenir ja una resposta clara del PSM i d'Els Verds (el sector que no s'hi vol sumar), que hauran de pronunciar-se sobre la possibilitat de fer coalició per al 2007. Si és que sí, començaran immediatament a treballar. "Si és que no, no quedarà més remei que enfortir-nos i desmarcar-nos amb rotunda claredat tant del PSM com d'Els Verds", diu la font de la direcció d'EU consultada. Això podria significar guerra oberta. I guerra a mort, perquè no hi ha escons suficients per als tres.

Aquest és el panorama, a grans trets, del PSM, EU i Els Verds, i també, en menor mesura, d'ERC.

O cercar aliances, o presentar-se sols, i, en aquest cas, preparar-se per lluitar els uns contra els altres per a la supervivència. I així, és clar, en benefici dels grans.

Miquel Payeras